

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/2576
komudagur 4. 6. 2004

Félag jarðeigenda við Þingvallavatn
c/o Bjarni Helgason, Ph.D., jarðvegsfræðingur
Undralandi 2
108 Reykjavík

Reykjavík 1. júní 2004

Nefndasvið Alþingis - Umhverfisnefnd,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Málefni: **Frumvarp til laga um verndun Þingvallavatns og vatnasviðs þess, þskj. 1420**

Hinn 27. apríl sl. sendi félag jarðeigenda við Þingvallavatn umhverfisnefnd Alþingis bréf vegna frumvarps til laga um verndun Þingvallavatns og vatnasviðs þess. Í tilefni af ósk nefndarinnar dags. 4. maí um umsögn um frumvarpið er efni bréfsins endurtekið hér en einnig bætt við það.

Stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn bendir á, að sömu verndunarhugmyndir og birtast í fyrirliggjandi frumvarpi til laga komu fram á 122. löggjafarþinginu 1997-1998 og þá sem hluti af frumvarpi til laga um stækkun Þjóðgarðsins á Þingvöllum (mál nr. 676 á þskj. 916). Það frumvarp var unnið á vegum Þingvallanefndar og mættu verndunarhugmyndir Þingvallanefndar strax mikilli andstöðu heimamanna. Síðan var það frumvarp klofið upp í tvö frumvörp, annars vegar er tók til stækkunar Þjóðgarðsins og hins vegar er snerti vatnasvið Þingvallavatns. Var málið þannig lagt fyrir hið háa Alþingi til kynningar í febrúar 1999 á 123. löggjafarþingi 1998-1999 (Frumvarp til laga um verndun Þingvallavatns og vatnasviðs þess, mál nr. 946 á þskj. 576). Í báðum hinna eldri frumvarpa var Þingvallanefnd ætlað megin hlutverk í stað sveitarstjórnanna. Þvert á fullyrðingar forystu Þingvallanefndar um hið gagnstæða mætti þessi áframhaldandi valdaásælni nú engu minni andstöðu heimamanna en hin fyrri tilraun.

Fyrirliggjandi frumvarp er í meginatriðum efnislega samhljóða frumvarpinu, sem lagt var fyrir Alþingi á 123. löggjafarþingi með þeirri breytingu, að nú er umhverfisráðherra ætlað að taka við því valdi sveitarstjórnanna, sem í fyrri frumvörpum var ætlað að færa Þingvallanefnd.

Umræddum "verndunarhugmyndum" var á sínum tíma reynt að þröngva fram við vinnu að gerð svæðisskipulags þar, sem heimamönnum var ætlað að biðja hið háa Alþingi um sérstaka löggjöf til verndunar vatnasviði Þingvallavatns (sbr. viðtal við Guðrúnu Jónsdóttur arkitekt í Mbl. 4. feb. 1994 með fyrirsögninni: "Lög um vatnasvið Þingvallavatns - afnælisgjöfin okkar?"). Hér skal það ítrekað, að heimamenn hafa verið og eru þeirrar skoðunar, að þarna eigi að gilda almennar reglur og lög. Gera þarf greinarmun á verndun hins forna þingstaðar annars vegar, sem Alþingi sjálfu er treyst fyrir og hins vegar verndun vatnsins og annars umhverfis þess,

sem þegar lýtur almennri löggjöf. Heimamenn láta sér annt um svæðið og ekki verður séð, að verndun þess verði betur komið á annan hátt. Sérstaka athygli vekur, að bakhjarl og hugmyndasmiður allra sérverndunarhugmyndanna er Pétur M. Jónasson vatnalíffræðingur og ráðgjafi Þingvallanefndar, sem búsettur hefur verið Kaupmannahöfn í meira en hálfa öld. Virðist hann lítt skeyta um eða vera kunnugur þeim gríðarlegu breytingum á íslenska laga- og reglugerðarumhverfi, sem orðið hafa síðan 1983 er hann hóf yfirlýsingaherferð sína gegn mannlífi við Þingvallavatn, fyrst með viðtali í Þjóðviljanum árið 1983, breytingum er varða hverskyns náttúruvernd og þó sérstaklega verndun vatns. Greinargerð hans varðandi Þingvelli og Þingvallavatn hefur jafnan verið endurprentuð óbreytt sem fylgiskjal nr.1 með þeim lagafrumvörpum, er hafa öðru hvoru verið lögð fyrir hið háa Alþingi síðustu 7 árin, þrátt fyrir ýmsa faglega veikleika sem þar er að finna.

Stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn þykir, að ekki sé stutt haldbærum rökum hvers vegna sveitarstjórnunum svæðisins skuli skv. frumvarpinu ekki lengur treyst til að standa á eigin fótum hvað vatnsverndarmál á vatnasviði Þingvallavatns snertir. Ekki hefur heldur verið sýnt fram á, að núgildandi lög og reglur séu ófullnægjandi í þessu tilliti, sbr. eftirfarandi lög og reglugerðir með áorðnum breytingum:

Lög um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998

796/1999 Reglugerð um varnir gegn mengun vatns

797/1999 Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns

798/1999 Reglugerð um fráveitur og skólþ

799/1999 Reglugerð um meðhöndlun seyru

804/1999 Reglugerð um varnir gegn mengun vatns af völdum

köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri

Lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000

671/2000 Reglugerð um mat á umhverfisáhrifum

Skipulags- og byggingarlög nr. 73/1997

400/1998 Skipulagsreglugerð

441/1998 Byggingareglugerð.

Náttúruverndarlög nr. 44/1999.

Eins og sjá má á ofangreindri upptalningu eiga lög um verndun Mývatns og Laxár, nr. 36/1974, sem vitnað er til sem rökstuðnings í athugasemdum með frumvarpinu engan veginn við í sambandi við verndun Þingvallavatns og vatnasviðs þess, enda barn síns tíma og sett löngu áður en núverandi laga- og reglugerðaumhverfi var mótað.

Með tilvísun til fyrirbyggjandi frumvarps vill stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn taka undir, að vissulega er vatnasvið Þingvallavatns mikilvæg grunnvatnsauðlind. Stjórn félagsins minnir á, að samkvæmt nýjustu rannsóknum streymir meiri hluti innrennslis í Þingvallavatn um sjálfa Þingvallalægðina og um 90 % af öllu því, sem í vatnið streymir rennur undan Þingvalla- og Miðfellshraununum. Þingvallavatn sjálft getur hins vegar aldrei orðið vatnsból svo opið sem það er. Krafa fólks um neysluvatn í dag er vatn úr lokuðum vatnsbólum (borholum) til að hreinleiki vatnsins sé tryggður.

Hvergi kemur fram hver sé hin yfirvofandi hætta eða í hverju sú ógn sé fólgin, sem geri það “brýnt að setja þegar lög” til að tryggja verndun vatnasviðsins umfram það, sem segir í núgildandi almennum lögum og reglum. Stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn mótmælir harðlega, að lagt skuli fram sérstakt lagafrumvarp um verndun vatnasviðs Þingvallavatns, sem ekki er stutt öðrum rökum en tilfinningalegs eðlis, sbr. tilfinningaþrungna greinargerð Péturs M. Jónssonar og prentuð er enn einu sinni sem fylgiskjal með fyrirliggjandi frumvarpi.

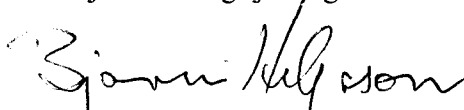
Sú gífurlega röskun á lífríki Þingvallavatns, sem varð sumarið 1959 og eftir það er öll af mannanna völdum og var henni dyggilega fylgt eftir af Alþingi með fulltingi þáverandi iðnaðarráðherra, er leyfði verulega vatnsborðshækkun umfram hið náttúrulega vatnsborð. Samkvæmt 3. og 4. gr. frumvarpsins á umhverfissráðherra ásamt iðnaðarráðuneytinu að fá auknar valdheimildir til afskipta af þróun lífríkis Þingvallavatns og einnig af mannlífi við vatnið. Vandséð er hvernig slíkur tilflutningur valds á kostnað sveitarstjórna verði til bóta frá því sem nú er. Stjórnsýslulega virðist heppilegra, að ráðherra standi utan og ofan við svona mál ef síðar meir skyldi reyna á úrskurðarvald hans í hugsanlegum deilumálum.

Varðandi samráðskvöð, sem á ráðherra er lögð, sbr. 3. og 4. grein frumvarpsins, þykir rétt að benda á, að mikill munur er á samvinnu og samstarfi annars vegar og samráði hins vegar. Alltof oft hefur það viljað brenna við, að samráð valdamanna við þá, sem ern skör neðar í kerfinu séu fremur í ætt við tilkynningaskýldu að ofan en samstarf eða samvinnu allra aðila.

Stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn hlýtur því að mótmæla þeim hugmyndum, sem koma fram í frumvarpinu um aukin völd og afskipti umhverfissráðherra og/eða iðnaðarráðuneytis varðandi Þingvallavatn og vatnasvið þess. Hún telur, að sérlagaleiðin sé útrædd og nú einnig úrelt í ljósi þess lagaumhverfis, sem áður er lýst. Hún tekur því heilshugar undir mótmæli sveitarstjórnar Grímsnes-og Grafningshrepps, dags. 13. apríl síðastliðinn til umhverfissráðherra varðandi umrætt frumvarp. Stjórn Félags jarðeigenda við Þingvallavatn telur, að þessi mál öll séu betur komin áfram í höndum sveitarstjórna svo sem verið hefur og leggur til, að fyrirliggjandi “frumvarp til laga um verndun Þingvallavatns og vatnasviðs þess” verði lagt til hliðar.

Virðingarfyllt

f.h. stjórnar Félags jarðeigenda við Þingvallavatn

Bjarni Helgason, formaður